

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

De Vlinderboom op school

Kwaliteitsonderzoek

voorschoolse educatie

Datum vaststelling: 4 september 2019

Samenvatting

Samenvatting

De inspectie heeft op 9 juli 2019 een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de voorschoolse educatie op kinderdagverblijf De Vlinderboom op school, peutergroep Tummetot. Voorschoolse educatie wil zeggen dat er extra aandacht is voor peuters die dat nodig hebben, zoals de peuters met een risico op een (taal) achterstand.

De reden voor dit onderzoek is dat wij in 2019 de kwaliteit van de voorschoolse educatie op kinderdagverblijven in Nederland in beeld brengen. Ook onderzoeken we in de groepen 1 en 2 van basisscholen de kwaliteit van de voorschoolse educatie voor kleuters met een risico op een (taal)achterstand. We noemen dit onderzoek de meting kwaliteit voor- en voorschoolse educatie 2019. Deze peuterspeelzaal maakt deel uit van de steekproef die we hebben getrokken. Deze samenvatting is geschreven voor ouders en andere belangstellenden.

In hoofdstuk drie van dit rapport geven wij een waardering voor de verschillende onderdelen die belangrijk zijn voor voorschoolse educatie. Wij noemen dit standaarden. Per standaard beschrijven we wat goed gaat op de peuterspeelzaal.

Wat gaat goed?

We zien dat de pedagogisch medewerkers rekening houden met wat de peuters nodig hebben. De pedagogisch medewerkers werken met een programma waarmee zij de ontwikkeling van de peuters stimuleren op het gebied van taal, rekenen, gedrag en bewegen. De pedagogisch medewerkers gebruiken veel taal zodat de peuters nieuwe (Nederlandse) woorden leren. Bovendien is er op de peuterspeelzaal aandacht voor de speelhoeken. De pedagogisch medewerkers passen deze bij ieder thema aan, waardoor de peuters fijn spelen en tegelijkertijd nieuwe dingen leren.

De pedagogisch medewerkers houden bij hoe het met een peuter gaat. Ze zorgen ervoor dat peuters extra aandacht en hulp krijgen als ze iets moeilijk vinden. Ook dagen ze de peuters uit om nieuwe dingen te leren. De pedagogisch medewerkers spelen mee in de hoeken en geven de peuters aandacht in kleine groepjes. De sfeer in de groep vinden we prettig. De pedagogisch medewerkers gaan op een

Kinderopvangorganisatie:
Vlinderboom

LRK-nummer:168081891

Totaal aantal doelgroeppeuters: 2

positieve manier met de peuters om.

De pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat ouders weten hoe het met hun peuter gaat. In overleg met de ouders dragen zij deze informatie, voordat de peuter vier jaar wordt, over aan de leraar van de kleutergroep van de basisschool. We vinden het mooi om te zien dat de pedagogisch medewerkers ouders stimuleren om thuis met hun peuter te spelen en hen nieuwe dingen te leren die ook op het kinderdagverblijf aan de orde komen. De ouders met wie we spraken, geven aan dat zij tevreden zijn over hoe het gaat op het kinderdagverblijf en dat hun kind er met plezier naar toe gaat.

De leiding van het kinderdagverblijf kijkt in hoeverre de peuters zich voldoende hebben ontwikkeld voor ze naar de kleutergroep van de basisschool gaan. Samen met de pedagogisch medewerkers werkt de leiding aan het verbeteren van de kwaliteit van de voorschoolse educatie. De leiding maakt jaarlijks samen met het team een plan waarin staat wat goed gaat en wat verbeterd kan worden. Ook volgen de leiding en de pedagogisch medewerkers verschillende scholingen om steeds beter te worden in hun werk. De leiding van het kinderdagverblijf legt aan de gemeente en aan ouders uit of de voorschoolse educatie op orde is of en aan welke ontwikkelpunten ze werken.

Vervolg

We sturen een afschrift van dit rapport naar de gemeente.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het kwaliteitsonderzoek	5
2.	Hoofdconclusie en vervolg	7
3.	Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie	8
4.	Reactie van de houder	14

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De inspectie van het Onderwijs onderzoekt bij een aantal kinderopvangvoorzieningen met gesubsidieerde voorschoolse educatie en op enkele basisscholen met veel doelgroepkinderen in groep 1 en 2 de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van deze locaties. Zo ook op peuteropvang Tummetot.

Werkwijze

Wij vormen ons beeld van de kwaliteit door de praktijk van de voorschool te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2017 Voorschoolse educatie en primair Onderwijs. Wij hebben onderstaande standaarden onderzocht.

Standaarden voor de voorschool	Onderzocht
Ontwikkelingsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Pedagogisch-educatief handelen	•
OP4 (Extra) ondersteuning	•
OP6 Samenwerking	•
Resultaten voorschoolse educatie	
OR1 Ontwikkelingsresultaten	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

We hebben observaties uitgevoerd van de pedagogisch-educatieve praktijk in de groep en documenten geanalyseerd.

We hebben gesprekken gevoerd met vier ouders, de pedagogisch medewerkers, de locatiemanager, de VVE-coördinator en de directeur.

Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de bevindingen uit dit onderzoek besproken met de locatiemanager, de VVE-coördinator en de directeur.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de waarderingen, de conclusie en het

vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van de houder op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

Waarderingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- K** Kan beter
 - V** Voldoende
 - G** Goed
-

2 . Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk beschrijven we de hoofdconclusie en geven we de afzonderlijke waarderings weer per standaard op Tummetot.

Conclusie

We waarderen de kwaliteit van de voorschoolse educatie op ruim voldoende. Alle standaarden zijn voldoende of goed.

Context

De opvangorganisatie Vlinderboom werkt vanuit het Antroposofisch gedachtengoed en bestaat nog vrij kort, ongeveer vijf jaar. Er zijn veel contacten met de basisschool, onder meer bij de vieringen of thema's, maar ook op het gebied van de praktische, sociale en professionele samenwerking.

De peuterspeelzaal is gevestigd in een zelfstandig gebouwtje op het terrein van de Vrije School. Tummetot werkt intensief samen met een andere locatie van Vlinderboom in Ouddorp.

Basisvoorwaarden voorschoolse educatie volgens de GGD

De GGD-toezichthouder heeft in november 2018 de basisvoorwaarden voorschoolse educatie onderzocht. Uit dit onderzoek bleek dat de basisvoorwaarden geen tekortkomingen vertoonden.

Afspraken over vervolgtoezicht

Er zijn geen afspraken over vervolgtoezicht gemaakt.

3. Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie

3.1. Ontwikkelingsproces: inhoudelijke kop

Ontwikkelingsproces	K	V	G
OP1 Aanbod			<i>ℓ</i>
OP2 Zicht op ontwikkeling		•	
OP3 Pedagogisch-educatief handelen		•	
OP4 (Extra) ondersteuning			<i>ℓ</i>
OP6 Samenwerking			<i>ℓ</i>

OP1. Aanbod

De standaard aanbod waarden we als goed.

De pedagogisch medewerkers van het kinderdagverblijf gebruiken een Antroposofische ontwikkelingsaanpak en daarnaast ook een vve-methode. Hiermee stimuleren zij de ontwikkeling van de peuters op het gebied van taal, rekenen, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de motoriek. We constateren dat de pedagogisch medewerkers doelgericht werken aan de uitvoering van het aanbod. Het aanbod bereidt de peuters voor op de start in de kleutergroep van de basisschool.

De pedagogisch medewerkers richten de ruimte aantrekkelijk en uitdagend in. In de inrichting zien we dat er aandacht is voor het thema waaraan gewerkt wordt. Er is een rijke scala aan spel- en leermaterialen aanwezig waarmee de peuters ontdekkingen kunnen doen en die zeer toegankelijk voor de kinderen zijn opgesteld. De hoeken zijn stimulerend en ondersteunend ingericht. Ook de buitenruimte is afgestemd op de ontwikkelingsmogelijkheden van de peuters.

We waarden het aanbod als goed, omdat over de keuze en inzet van de activiteiten en materialen door de pedagogisch medewerkers goed is nagedacht. Er is een gestructureerde uitvoering van de activiteiten en de materialen zijn mooi, uitdagend en ondersteunend vormgegeven.

Een aandachtspunt is, dat hoewel de leidsters aandacht besteden aan activiteiten gericht op de ontluikende geletterd- en gecijferdheid van de peuters, de symbolen daarvan (letters, cijfers) nog wat meer

zichtbaar in de inrichting van de ruimte een plaats kunnen krijgen.

OP2. Zicht op ontwikkeling

De standaard zicht op ontwikkeling waarden we als voldoende.

De pedagogisch medewerkers volgen de ontwikkeling van de peuters op de verschillende ontwikkelingsgebieden met behulp van gestandaardiseerd observatie-instrumenten, waarvan er een is afgeleid van het Antroposofisch aanbod. Ze gaan na waar de ontwikkeling van een peuter stagneert en wat mogelijke verklaringen daarvoor zijn. De voorschool gebruikt de observatiegegevens in een cyclisch proces van doelen stellen, passende educatie bieden aan peuters, evalueren en bijstellen van doelen en het educatieve aanbod. Tijdens de observatie hebben we gezien dat de pedagogisch medewerkers de informatie over de ontwikkeling benutten om de voorschoolse educatie af te stemmen op de behoeften van individuele peuters en groepjes peuters. De pedagogisch medewerkers bespreken de bevindingen op vaste momenten in het jaar met ouders.

OP3. Pedagogisch-educatief handelen

Tijdens het onderzoek hebben we het pedagogisch-educatief handelen van de pedagogisch medewerkers geobserveerd.

De standaard pedagogisch-educatief handelen waarden we als ruim voldoende.

De pedagogisch medewerkers zorgen voor een warm en respectvol klimaat waarin de regels en routines duidelijk zijn. Zij werken opbrengstgericht en stellen doelen voor peuters die aansluiten op de zone van naaste ontwikkeling. Daarnaast structureren de pedagogisch medewerkers het aanbod zo dat de peuter het zich eigen kan maken. Dit doen zij met geschikte opdrachten, heldere uitleg, vrij spel en begeleid spel. Dit zorgt ervoor dat de peuters actief en betrokken zijn. De pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat de peuters activiteiten bijwonen die voor hen bedoeld zijn.

Tijdens de observatie zagen we dat de pedagogisch medewerkers de activiteiten evenwichtig over het dagdeel verdelen en dat de tijd effectief wordt benut. De pedagogisch medewerkers stemmen de instructies, spelbegeleiding, opdrachten en tijd af op de behoeften van groepjes en individuele peuters. Zij gebruiken bij de instructies en opdrachten passende werkvormen. Zij gaan actief na of peuters de opdrachten begrijpen en of ze daarmee hun doelen gehaald hebben. Bovendien stimuleren de pedagogisch medewerkers peuters tot interactie, zowel interactie tussen de pedagogisch medewerker en de peuters als interactie tussen peuters onderling. Tot slot geven de pedagogisch medewerkers de peuters inhoudelijk feedback op hun

speel- en leerproces.

OP4. (Extra) ondersteuning

De standaard (extra) ondersteuning waarderen we als goed.

Als de peuters zorg nodig hebben die de pedagogisch medewerkers zelf niet kunnen bieden, dan zorgen de pedagogisch medewerkers voor (doorverwijzing naar en aanmelding bij) externe zorg. Een voorbeeld hiervan is logopedie. De voorschool stelt vervolgens zelf ook een passend aanbod samen dat is gebaseerd op de mogelijkheden van de desbetreffende peuter. Tot slot evalueren de pedagogisch medewerkers regelmatig met ouders of de extra ondersteuning en begeleiding van de (individuele) peuters het gewenste effect heeft. Daarbij betrekken zij de externe partners.

We waarderen de (extra) ondersteuning als goed, omdat zowel de uitwisseling en samenwerking - na toestemming van de ouders - met de basisschool als met een breed netwerk van zorgverleners en het samenwerkingsverband zeer goed is opgezet. Het wordt zodanig ingevuld dat vroegtijdige signalering mogelijk wordt en gerichte interventie of verwijzing wanneer dat aan de orde is. Zo is er bijvoorbeeld een lage drempel om bijvoorbeeld te sparren met de intern begeleider van de basisschool als de medewerkers met vragen zitten.

OP6. Samenwerking

De standaard samenwerking waarderen we als goed.

De leiding van het kinderdagverblijf en de pedagogisch medewerkers werken intensief samen met de basisschool vanuit een gedeeld ontwikkelings- en onderwijsconcept, vanuit het Antroposofisch gedachtengoed. Dit leidt tot professionele banden tussen pedagogisch medewerkers en leraren en dit ondersteunt de uitwisseling van informatie over de doelgroepeuters bij de overdracht. De voorschool geeft daarbij door welk vve-programma de peuter heeft gevolgd en hoe lang hij/zij dit gevolgd heeft. Er zijn afspraken over de wijze waarop ze de gegevens van de peuters aanleveren aan de basisschool, na toestemming van de ouders. Voor de doelgroepeuters is sprake van een 'warme overdracht' van deze gegevens.

Zeer goed is te zien dat dit leidt tot een doorgaande leerlijn van voor- naar vroegschoolse educatie tussen de voorschool en de basisschool. Er is een doorgaande lijn in het aanbod, de zorg en begeleiding, het ouderbeleid en de kwaliteitszorg rondom het jonge kind.

De voorschool ziet ouders als partner in het stimuleren van de ontwikkeling van hun kinderen en zij stemt haar ouderbeleid daar op

af. De pedagogisch medewerkers betrekken ouders op verschillende manieren bij de ontwikkeling van hun peuter en stimuleren hen om thuis activiteiten te doen, bijvoorbeeld voorlezen. Zij informeren ouders voldoende over het thema, middels themabrieven en bijeenkomsten. Daarbij geven ze ook aan welke woorden, liedjes en activiteiten aan bod gaan komen, zodat ouders hier thuis op in kunnen spelen. Verder is er veel ruimte voor de communicatie over de individuele ontwikkeling van peuters, in extra gesprekken wanneer dit nodig is of via een wisselschriftje.

We waarderen de samenwerking als goed, omdat er naast de sterke samenwerking met de basisschool ook sterke contacten zijn met het medisch kinderdagverblijf en andere (jeugd)zorginstellingen.

3.2. Resultaten voorschoolse educatie

Resultaten voorschoolse educatie	K	V	G
OR1 Ontwikkelingsresultaten		●	

OR1. Ontwikkelingsresultaten

De standaard ontwikkelingsresultaten waarderen we als voldoende.

De voorschool heeft hoge verwachtingen van de voortgang in de ontwikkeling die de peuters kunnen bereiken aan het eind van de voorschoolse periode. De leiding en de pedagogisch medewerkers stellen doelen op de verschillende ontwikkelingsgebieden die passen bij de kenmerken van de kindpopulatie. De voorschool betreft daarbij de ontwikkelingsgroei van de kinderen. De voorschool weet of de (doelgroep)peuters zonder of met een beperkte achterstand naar de kleutergroep van de basisschool gaan.

Over de toerusting van de peuters voor de kleuterjaren van de basisschool communiceren de medewerkers regelmatig met de leraren van de basisschool. Zo krijgen ze een goed beeld van waar ze hun spelbegeleiding nog beter kunnen afstemmen of uitbreiden.

3.3. Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorg en ambitie	K	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		●	
KA2 Kwaliteitscultuur			Ⓝ
KA3 Verantwoording en dialoog			Ⓝ

KA1. Kwaliteitszorg

De standaard kwaliteitszorg waarderen we als voldoende.

De houder van het kinderdagverblijf heeft in haar (pedagogisch) beleidsplan samen met de voorschool opgeschreven wat ze met de voorschoolse educatie willen bereiken. De houder heeft ook aangegeven hoe zij de kwaliteit van de voorschoolse educatie bewaakt. De GGD houdt hier jaarlijks toezicht op.

De wijze waarop de overleggen over en de ondersteuning van de locatie is georganiseerd draagt bij aan een transparant zicht op de ontwikkeling van vaardigheden en activiteiten van medewerkers, hun behoeften aan de invulling van de randvoorwaarden en daarnaast ook inzicht in hoeverre de beoogde resultaten worden behaald.

Het kinderdagverblijf heeft ambitieuze doelen geformuleerd. De leiding van het kinderdagverblijf evalueert via een cyclische werkend systeem van kwaliteitszorg alle doelstellingen uit haar (pedagogisch) beleidsplan en kijkt zij of peuters voldoende worden voorbereid op de basisschool.

Als onderdeel van de kwaliteitszorg brengt de leiding regelmatig het pedagogisch en educatief handelen van de pedagogisch medewerkers in beeld. Daarbij worden verschillende Kijkwijzers gebruikt, zowel gericht op het Antroposofisch concept als op de vve-doelstellingen. Deze worden op vier meetmomenten in het jaar gebruikt en nabesproken. Daarnaast worden ouders bevraagd op hun tevredenheid. De voorschool neemt op basis van deze evaluaties planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering.

Een ontwikkelpunt voor de organisatie is nog wel het verdiepen van de evaluaties van de effecten en resultaten van ontwikkel- en verbeteractiviteiten. Een voorwaarde daarvoor is het concreter formuleren van specifieke doelen bij de ontwikkelplannen die uit de beleidsvoornemens voortkomen.

KA2. Kwaliteitscultuur

De standaard kwaliteitscultuur waarderen we als goed.

Het wordt duidelijk zichtbaar dat de leiding, de verschillende coördinatoren en de pedagogisch medewerkers gezamenlijk werken aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit. Dit is te zien aan de ontwikkelplannen voor de betreffende locatie, maar blijkt ook uit de verschillende scholingen die medewerkers volgen om hun kennis en vaardigheden te versterken. Het beleid van de voorschool om haar visie op de kwaliteit van voorschoolse educatie en ambities te realiseren is breed gedragen en daarover wordt ook gecommuniceerd met hede leraren uit de basisschool. Daarbij zien we in deze betrekkelijke jonge organisatie een groot élan aan om

gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren.

De leiding is zich bewust van de kwaliteit van de voorschoolse educatie en stuurt hierop. De pedagogisch medewerkers werken resultaatgericht, zij zijn aanspreekbaar op gemaakte afspraken en zij zijn zich bewust van de effecten van hun handelen op de kwaliteit van de educatie en op de ontwikkeling van de peuters. We constateren dat de voorschool werkt vanuit een transparante en integere cultuur en dat er sprake is van een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling.

We waarderen de kwaliteitscultuur als goed, omdat we zowel inhoudelijk als wat betreft de aanpak van de verbeterprocessen en de communicatie daarover grote deskundigheid en gedrevenheid aantreffen bij de medewerkers.

KA3. Verantwoording en dialoog

De standaard verantwoording en dialoog waarderen we als goed.

De leiding van de peuterspeelzaal verantwoordt zich (via de houder) aan de gemeente over het gevoerde beleid ten aanzien van voorschoolse educatie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over het aantal doelgroepeuters en over het aantal maanden dat zij vve hebben gehad. We zien ook dat de voorschool belanghebbenden betreft bij de ontwikkeling van haar beleid. De leiding van het kinderdagverblijf bespreekt regelmatig haar ambities en welke resultaten ze behaalt.

De communicatie met de ouders is sterk. Uit de gesprekken die we voerden met enkele ouders blijkt dat de voorschool open staat voor hun wensen en voorstellen. Zij voelen zich gehoord en ook geven zij aan dat ze via de nieuwsbrief en de website voldoende informatie ontvangen.

In de dialoog worden ook instellingen uit de omgeving en uit de zorg betrokken.

4. Reactie van de houder

Hieronder geeft de houder een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft de houder aan hoe ze hier mee aan de slag gaat.

Wij ervaren het rapport van de inspectie als een bevestiging dat we op de goede weg zitten met ons aanbod. We grijpen de ontwikkelingspunten aan om ons aanbod nog meer aan te scherpen en te ontwikkelen. Specifieke reacties op delen van het rapport:

1. “Een aandachtspunt is, dat hoewel de leidsters aandacht besteden aan activiteiten gericht op de ontluikende geletterd- en gecijferdheid van de peuters, de symbolen daarvan (letters, cijfers) nog wat meer zichtbaar in de inrichting van de ruimte een plaats kunnen krijgen.”

Reactie: vanuit het gedachtegoed van de antroposofie willen we letter- en cijfersymbolen nog niet aan kinderen van deze leeftijd aanbieden. De manier van leren gaat bij hen nog vooral vanuit het lichamelijk beleven en experimenteren. Door deze natuurlijke manier van leren van de peuter te ondersteunen en te stimuleren, krijgt de peuter zelfvertrouwen en kan hij op zijn eigen snelheid toegroeien naar het gebruik van symbolen. Deze worden in groep drie (klas 1) vanuit de gedeelde visie op de basisschool onderwezen.

2. “Over de toerusting van de peuters voor de kleuterjaren van de basisschool communiceren de medewerkers regelmatig met de leraren van de basisschool. Zo krijgen ze een goed beeld van waar ze hun spelbegeleiding nog beter kunnen afstemmen of uitbreiden.”

Reactie: Hierin zijn we volop in ontwikkeling om nog beter gebruik te maken van elkaars expertise. In de komende jaren willen we frequenter overleg laten plaatsvinden met de vroegschool door regelmatig te evalueren over het aanbod en zo de samenwerking te verbeteren. Dit kan dan ten goede komen aan de doorgaande lijn.

3. “Een ontwikkelpunt voor de organisatie is nog wel het verdiepen van de evaluaties van de effecten en resultaten van ontwikkel- en verbeteractiviteiten. Een voorwaarde daarvoor is het concreter formuleren van specifieke doelen bij de ontwikkelplannen die uit de beleidsvoornemens voortkomen.”

Reactie: De evaluaties krijgen inderdaad meer onze aandacht. Er is een uitgebreider coachings- en begeleidingsplan gemaakt voor het komende seizoen. Hiermee kunnen de pm-ers in alle aspecten van het ve-aanbod doorgroeien en ontwikkelen. Dit krijgt vorm in een persoonlijk ontwikkelingsplan voor iedere pm-er. Het bestaat uit persoonlijke coaching en gesprekken, observaties en evaluaties waarin concrete doelen worden gesteld. Het kennisaanbod sluit hierop aan. Pm-ers worden daarnaast gestimuleerd om zelf hun ontwikkelingsvragen en concrete leerdoelen te verwoorden en zo te groeien in zowel de reguliere als de antroposofische kennis en

vaardigheden die deze leeftijd vraagt.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

